

Примена антропологије у индијанским резерватима у САД¹

Апстракт Проучавање феномена акултурације се налази у основи рада примењених антрополога у резерватима за Индијанце у САД. Примена антропологије у индијанским резерватима имала је за превасходни циљ да помогне државном административном планирању у вези са политичким уређењем, привредним развојем, образовањем и тако даље. Такође, антрополози су ангажовани и као експерти приликом доношења одлука о индијанским захтевима за права на земљу. Примењена антропологија у САД је преузела реторику америчког егалитаристичког популизма са прелаза из 19. у 20. век, која је обновљена у реторици New Deal и његовог егалитаристички оријентисаног патернализма.

Кључне речи примењена антропологија, акултурација, индијански резервати

Проучавање феномена акултурације се налази у основи рада примењених антрополога у резерватима за Индијанце у САД. Према Редфилду, Линтону и Херсковицу, акултурација укључује "оне феномене који су резултат континуираног непосредног контакта између две групе појединаца различите културе, за којим следе промене оригиналних образаца културе једне или обе групе".² Херсковиц наглашава да ова дефиниција "ограничава акултурацију на оне аспекте културне промене који су резултат непосредног контакта између људи". Такође, не разликује на јасан начин контакт између историјског и неписменог народа од оног између две примитивне заједнице. Не дотиче се ни мотивација које стоје иза проучавања ових култура, "иако никаква дискусија о важности акултурације за унапређивање циљева антрополошког истраживања не би била реалистична, сем ако не би узела у обзир да овај предмет расправе спаја научну и 'примењену' антропологију".³ А када су у питању циљеви и сврхе проучавања

¹ Текст је резултат рада на пројекту *Културни идентитети у процесима европске интеграције и регионализације* (бр. 147035), који МНЗЖС РС финансира у целости.

² R. Redfield, R. Linton, and M. J. Herskovits, Memorandum for the Study of Acculturation, *American Anthropologist*, New Series, Vol. 38, No. 1, January – March, 1936, 149.

³ M. J. Herskovits, The Significance of the Study of Acculturation for Anthropology, *American Anthropologist*, New Series, Vol. 39, No. 2, April – June, 1937, 259.

акултурације, Бети Мегерс је дала користан допринос сажимајућу ставове више аутора следећом типологијом:

1. Одредити функције и међусобан однос елемената културе и показати зашто су неке особине мање или више спремно прихваћене, друге одбијене итд. (Херсковиц, Зигел).

2. Проверити претпоставке као што су: "материјални аспекти културе су најпостојанији", "жене су конзервативније од мушкараца", "ствари се шире лакше од идеја" (Херсковиц).

3. Разумети однос између појединца и културе, као и ефекат дезорганизације културе на личност (Херсковиц, Мид).

4. Разумети културне динамике и стварање генерализација о резултатима културног контакта и о културној промени (Редфилд, Мид, Парсонс, Херсковиц, Иган).⁴

Едвард А. Кенард и Гордон Макгрегор пишу да су Биро за индијанске послове и Служба земљишне конзервације Министарства пољопривреде 1934. године предузели прво интензивно антрополошко проучавање у сврхе административног планирања и његових ефеката. Међутим, још у другој половини 19. века, Џ. Весли Пауел је предвидео сукоб између културе америчких пионира и културе низијских Индијанаца, па је, када је постао управник Бироа за америчку етнологију Смитсоновског института, започео етнологска проучавања индијанских култура за потребе Бироа за индијанске послове. Такође, од 1906. до 1910. године, Алберт Џенкс је спроводио истраживање на Филипинима за потребе савезне владе.⁵ На другом месту, Макгрегор пише да су, у последњој четвртини 19. века, проблеми насељавања и администрације Индијанаца били разлог да Влада изрази потребу за антрополошким истраживањима и саветима антрополога, што је довело до оснивања Бироа за америчку етнологију Смитсоновског института.⁶ Важно је нагласити да је, са изузетком проучавања Сијукса у Јужној Дакоти, целокупни рад примењених антрополога у индијанским резерватима био везан за племена са југозапада САД, као што су: Навахо, Хопи, Папаго, Зуњи...

Као заступник Бироа за индијанске послове, Џон Колијер је први увео интензивну примену модерних културних и антрополошких концепција

⁴ B. J. Meggers, Recent Trends in American Ethnology, American Anthropologist, New Series, Vol. 48, No. 2, April – June, 1946, 190.

⁵ E. A. Kenard i G. Macgregor, Primenjena antropologija u državnoj upravi – Sjedinjene države, у: A. L. Kreber (ur.), Antropologija danas, Vuk Karadžić, Beograd, 1972, 706.

⁶ G. Macgregor, Anthropology in Government: United States, Yearbook of Anthropology, 1955, 421.

и техника на административне проблеме Савезне владе, тражећи да два етнолога из Бироа за америчку етнологију буду консултанти. Касније је Индијански биро одредио Скадер Мак Кила и још четворицу антрополога да формирају Јединицу за примењену антропологију, чији је задатак био испитивање природе постојећег вођства и облика незваничне власти код америчких Индијанаца у резерватима. На основу ових истраживања, начињене су препоруке у вези са саставом нових индијанских већа за локалну самоуправу, које су потврђене Законом о реорганизацији Индијанаца из 1934. године. Међутим, још док је спровођено ово испитивање, организациони представници Индијанске службе усагласили су са индијанским вођама основне нацрте племенских закона и већа. Завршен је нацрт закона који су касније прошли кроз племенско гласање, изабрана су већа и повељама је потврђено уједињење племена, "пре него што је завршено испитивање постојеће друштвене структуре и дата оцена степена акултурације код сваког племена".⁷

Према Кенарду и Макрегору,

...јасно је да су се они антрополози који су ипак предузели истраживање претварања организације више занимали за још активне индијанске типове вођства и друштвене културе, него за нове типове и тенденције друштвених групација и нове друштвене вредности које су се развијале у условима резервата. Није у потпуности схватана дезорганизација личности, која потиче од живота у резервату, ни раздори у племену услед различитих степена акултурисаности такозваних "чистокрвних" група и група "мешане крви", као последица неједнаког искуства са владајућим америчким начином живота. Што је још важније, администрација за рад са Индијанцима замишљена је као заступство америчке културе, које је у непосредном сукобу с индијанским културама, а не као саставни део социјалног универзума Индијанаца у низији...⁸

Тих тридесетих година 20. века, многи антрополози су, заједно с другим друштвеним научницима, економистима и специјалистима за природна богатства, ангажовани у планирању програма економског развоја индијанских резервата. У јединици названој Техничка кооперација – Биро за индијанске послове Службе земљишне конзервације Министарства пољопривреде САД, оформљеној да проучава индијанске територије, тимови научника анализирали су природна богатства, њихово савремено коришћење, привредни развој Индијанаца у области земљорадње и сточарства, као и традиционалну друштвену организацију "у односу на привредне делатности, просвету, административне односе и политику". Закључено је да Индијанци нерационално експлоатишу земљу, релативно

⁷ Kenard i Makregor 1972, 707.

⁸ Ibid.

слабо користе природна богатства и скоро нимало не познају модерне пољопривредне технике. Испитивани су и Индијанци који живе у градовима и раде у индустрији "да би се установила њихова привредна и друштвена прилагођеност". Установљено је да Индијанци "постижу или већу или мању производност у поређењу са нормом белих радника", као и да су друштвено неприлагођени у градским условима. Наиме, Индијанци су се из резервата селили из економских разлога, али су се у њега враћали из социјалних разлога, односно због одбачености у градској средини.⁹

Генерални закључак проистекао из антрополошких истраживања у оквиру јединице Техничке кооперације био је да је, и после скоро једног века контакта с администрацијом Индијанске службе, "значајни облик друштвених односа, друштвеног груписања и ставова и вредности који преовлађују у социјалној мотивисаности и понашању" наставио да проистиче из индијанског начина живота. Зато су антрополози инсистирали да администрација "призна још активне начине индијанског живота и мишљења" уколико жели да постигне успех у, првенствено економском, прилагођавању владајућој културној средини. Било је очигледно да су Индијанци, са обзиром да је администрација тежила њиховом потпуном саображењу са обрасцима америчког начина живота који су били у супротности са индијанским вредностима и, истовремено, неговала њихове институције, пружали отпор и избегавали сарадњу, држећи се равнодушно или стварајући друштвене фронтове иза којих се настављао живот на индијански начин. Пошто нису разумели значај који за Индијанце има изражавање традиционалних начина понашања, "администратори су сматрали да су се антрополози, инсистирајући да се они признају, залагали за очување староседелачког живота Индијанаца". Државни службеници и мисионари су мислили да обичаје и симболе индијанског начина живота треба или игнорисати или потискивати образовањем, прописима и силом, а овакви ставови су проистицали из америчке идеологије "лонца за топљење" (melting pot).¹⁰

Племе Навахо је пружило највећи отпор Владиным мерама и то због насилне редукације броја оваца и коза. Наиме, закључено је да земља постаје све исцрпљенија и да, због утицаја воде и ветра, губи свој горњи слој, али није постојала свест о томе колико су Навахои везани за своје животиње. Верујући да ће останак без оваца и коза донети још веће сиромаштво, Индијанци су почели да гаје неповерење према свим другим владиним мерама. Такође, истраживања су показала да је наметањем ове редукације појединачним нуклеарним породицама, поремећен поредак заснован на јединици друштвене организације састављеној од мреже

⁹ Ibid, 707-708.

¹⁰ Ibid., 708.

матрилинеарно повезаних породица које заједнички користе земљиште за испашу.¹¹ Међутим, Лора Томпсон истиче да, када је у питању отпор Навахоа смањењу грла стоке, треба узети у обзир и њихов доживљај моћи као нечега што је "фокусирано у безбројним различитим и неповезаним ентитетима који морају бити ограничени и одобривољени, не зарад друштвеног добра, већ пре свега да би се поново успоставила хармонија у *индивидуи*, као и између индивидуе и других *индивидуа*, биле оне људске или не". Такав став је резултат за Навахое типичног начина размишљања "који тежи да се концентрише на конкретне, различите детаље или ентитете, пре него на, например, организоване целине или на комплексне односе међу ентитетима". Приликом акултурације, у средишту пажње Навахоа ће остати пре појединаца, него група.¹²

Под Колијеровим руководством, у Навахо резервату је спроведена и просветна реформа која се састојала у замени интернатских школа дневним школама на нивоу заједнице. Функција дневних школа се састојала у томе да помогне укључивању Навахоа у шире америчко друштво, при томе одржавајући њихову домородачку културу. Свака од ових школа је требало да буде нека врста центра локалне заједнице, а њихова просторна организованост је била прилагођена и прању, шивењу, кувању, здравственој нези итд. Дневне школе би пружале основно образовање, а биле би допуњене средњим стручним школа чија је функција била да помогну младим Навахоима да се укључе у привреду и да развијају природне ресурсе на племенској земљи.¹³

Спроводећи ову реформу, Колијер се позивао на мексичко искуство са сеоским школама у којима су наставници били домороци који су држали наставу на домородачким језицима, али су, у исто време, у њу инкорпорирали шпански језик и ујединитељску националистичку идеологију. Као и у Мексику, циљ образовне реформе био је да "мобиличи локалне групе за подршку националном развоју". Међутим, прогресивне дневне школе су наишле на отпор асимилациониста и међу белцима и међу Индијанцима, али и родитеља деце који су све владине мере, па и оне образовне, повезивали са редукцијом броја грла стоке.¹⁴

Директор Просветног одељења Бироа за индијанске послове Вилард В. Бити је веровао да млади Индијанци треба да знају историју и традицију својих и туђих племена, па је задужио групу антрополога да напишу

¹¹ T. James, Rhetoric and Resistance: Social Science and Community Schools for Navajos, *History of Education Quarterly*, Vol. 28, No. 4, Winter, 1988, 606-609.

¹² L. Thompson, Attitudes and Acculturation, *American Anthropologist*, New Series, Vol. 50, No. 2, April – June, 1948, 213-214.

¹³ James 1988, 609-612.

¹⁴ *Ibid.*, 613-617.

једноставне историје и етнографске описе за коришћење у индијанским школама. Такође, Кенард и Јанг су створили практичне правописе језика Навахо, Хопи и Сијукс Индијанаца за употребу у двојезичним уџбеницима.¹⁵

У августу 1946. године, Конгрес је донео одлуку да све индијанске заједнице могу да захтевају да се исправе све неправде проистекле из владиних активности. Министарство правде је заступало интересе Федералне владе, док су племена унајмила сопствене правне заступнике. Већина тужби се тицала права на земљу, а обе стране су, да би додатно подржале своје аргументе, ангажовале антропологе као експерте за индијанску историју и културу.¹⁶ Ненси Острајх Лири истиче да, за разлику од примењеног антрополога, етнолог који се бави индијанским захтевима нити усмерава политику нити помаже њено спровођење. Он је консултован само због свог експертског и неутралног мишљења о чињеницама у вези с културом и историјом које су битне због утврђивања оправданости различитих индијанских захтева, а као објективни научник, такав етнолог нема никаквог интелектуалног удела у исходима или акцијама насталим на основу информација које је он пружио.¹⁷

Бенет пише да је одсуство отвореног колонијализма у америчком случају замрачило постојање патернализма, тако очигледног код Британаца. У исто време, улога антрополога је била у основи слична: он је био припадник доминантне већине, сигуран у свом друштвеном и етничком идентитету и беневољентан према домороцима. Ма колико он био искрен у својој солидарности са "циљном популацијом", он није морао да дели њихов положај, пошто је био слободан да оде и учествује у било ком сектору већег друштва. Америчка и британска примењена антропологија су се разликовале и по својој реторици. У САД је она била преузета од америчког егалитаристичког популизма са прелаза из 19. у 20. век, који је заговарао да све што онемогућава људе да испуне своје потребе и жеље треба променити или реформисати. Ова идеологија је била обновљена у реторици New Deal и његовог егалитаристички оријентисаног патернализма.¹⁸ Све то је омогућило Херсковицу да нагласи да је Влада САД јединствена у свету по томе што је "недвосмислено на страни до-

¹⁵ Kenard i Makgregor 1972, 708-709.

¹⁶ Macgregor 1955, 422-423.

¹⁷ N. Oestreich Lurie, Problems, Opportunities, and Recommendations, *Ethnohistory*, Vol. 2, No. 4, Anthropology and Indian Claims Litigation: Papers Presented at a Symposium Held at Detroit in December, 1954, Autumn, 1955, 357.

¹⁸ J. W. Bennett, Applied and Action Anthropology: Ideological and Conceptual Aspects, *Current Anthropology*, Vol. 37, No. 1, Supplement: Special Issue: Anthropology in Public, February, 1996, 29-30.

мороца", због чега амерички антрополози могу "свим срцем да раде за Индијанску службу".¹⁹

Vladimir Ribić

THE APPLICATION OF ANTHROPOLOGY IN NATIVE AMERICAN RESERVATIONS IN THE U.S.

Applied anthropologists working Native American (Indian) reservations in the United States had primarily focused on the issue of acculturation. Except for studies of the Sioux in South Dakota, the work of these anthropologists concerned southwestern groups such as the Navaho, Hopi, Papago, Zuñi... The primary objective of the application of anthropology in Native American reservations was to aid the administrative planning of political structure, commercial development, education etc. In the American case, the absence of overt colonialism somehow obscured the presence of paternalism, evident in the case of British anthropologists. Another difference between British and American applied anthropology was in the domain of rhetorics. In the U.S, it was based on egalitarian populism from the end of 19th and the beginning of 20th century, that opposed everything representing an obstacle to the fulfillment of people's needs and desires. This ideology was renewed in the rhetorics of New Deal and its egalitarian paternalism.

¹⁹ M. J. Herskovits, Applied Anthropology and the American Anthropologists, Science, New Series, Vol. 83, No. 2149, March. 6, 1936, 221-222.